

Wymagania wzajemnej zgodności w zakresie przechowywania w gospodarstwie rolnym substancji niebezpiecznych.

W styczniowym numerze „Aktualności Rolniczych” przedstawiliśmy Państwu obszary wzajemnej zgodności, które stopniowo będą obowiązywać rolników ubiegających się o płatności bezpośrednie oraz i wsparcie w ramach niektórych działań nieinwestycyjnych PROW 2007-2013. Od początku 2009 roku wchodzi w życie przestrzeganie wymogów obszaru „A” dotyczącego ochrony środowiska naturalnego oraz identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wymogi wzajemnej zgodności budzą wśród rolników wiele obaw i kontrowersji. Nad słuszością obowiązujących przepisów nie ma co dyskutować (prawa należy przestrzegać), natomiast obawy rolników wynikają najczęściej z niezajomości tematu oraz konkretnych wymagań, które należy wdrożyć w swoich gospodarstwach. Z tego też powodu chciałabym Państwu nieco więcej napisać o sposobie magazynowania i przechowywania środków ochrony roślin oraz substancji ropopochodnych, które to zagadnienia dotyczą jednego z wymogów obszaru „A”, tj. ochronie wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne.

W związku z prowadzoną produkcją rolniczą a także funkcjonowaniem gospodarstwa domowego używane są substancje, które stosowane i przechowywane w niewłaściwy sposób mogą stanowić zagrożenie dla czystości wód i zdrowia publicznego. W gospodarstwie rolnym najczęściej stosowanymi substancjami z tej grupy są środki ochrony roślin oraz produkty naftowe, do których zaliczamy oleje napędowe i opałowe, benzynę oleje przekładniowe, hydrauliczne, smary, płyny hamulcowe.

Polskie przepisy od dawna regulują, w jaki sposób należy przechowywać w/w substancje i dla niektórych rolników nie jest to wcale żadna nowość. Lecz co innego jest znać przepisy a co innego stosować je w życiu codziennym. Przebywając w gospodarstwach rolników można zauważyć, że miejsca, w których przechowywane są substancje niebezpieczne są na ogół przez przypadek wyznaczone i na ogół nie spełniają określonych przepisami wymagań. Gdzie i w jaki sposób należy więc przechowywać te substancje?

Składowanie środków ochrony roślin oraz opakowań i odpadów opakowaniowych.

Środki ochrony roślin i opakowania po wykorzystanych środkach powinny być przechowywane w wyodrębnionych miejscach zgodnie z **etykietą – instrukcją stosowania środka ochrony roślin** (proszę więc dokładnie czytać etykiety umieszczone na preparatach). W bardzo dużych gospodarstwach, w których wykonuje się dużo zabiegów ochrony roślin będzie to wydzielony magazyn z regałami i betonowa posadzka a w innych gospodarstwach wystarczy

tylko zamykana szafka lub skrzynia. Ważną rzeczą jest oznakowanie miejsca składowania napisem „**Środki ochrony roślin**”. W gospodarstwie możemy posiadać **wyłącznie środki ochrony roślin dopuszczone do obrotu** (wykaz taki co roku jest publikowany i można go np. znaleźć na stronach internetowych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi) a środki te muszą być **wyłącznie w oryginalnych opakowaniach** oznakowanych etykietą instrukcją stosowania środka ochrony roślin.

Szafki i skrzynie oprócz już wymienionego zamknięcia (aby ograniczyć dostęp osób niepowołanych a zwłaszcza dzieci) należy wyposażyć w dno zapobiegające przed przenikaniem do podłoża rozlanych środków. Często rolnicy zadają pytanie gdzie taką szafkę mogą umieścić? Z pewnością nie mogą to być miejsca, w których przechowujemy produkty żywnościowe (np. pomieszczenie na mleko, jaja) lub pasze dla zwierząt, ale doskonale do tego nadają się garaże lub magazyny na inne niż uprzednio wymienione produkty (np. magazyn nawozów). Czy rolnika, który sam nie wykonuje zabiegów ochrony roślin (bo nie posiada opryskiwacza) lecz zakupuje środki ochrony roślin obowiązują te wszystkie przepisy? Tak, ponieważ może się zdarzyć, że zakupiony środek chemiczny trzeba będzie przechować w gospodarstwie przez kilka dni z uwagi np. na niesprzyjające warunki pogodowe w czasie których nie można będzie wykonać od razu oprysku.

Co robimy z opakowaniami po zużytych środkach ochrony roślin? Odsyłam znów wszystkich do czytania etykiety – instrukcji. Znajdziemy tam wszystkie zalecenia odnoszące się do sposobu postępowania z opakowaniem po danym środku. Opróżnione opakowania nadające się do mycia należy 3-krotnie przepłukać wodą, a popłuczyny wlać do zbiornika opryskiwacza a następnie zużyć na polu, na którym dokonuje się oprysku. Przepłukane opakowania gromadzimy w foliowym worku lub plastikowym pojemniku i przechowujemy z dala od osób niepowołanych oraz żywności i pasz. Na ogół wszystkie opakowania po środkach ochrony roślin I i II klasy toksyczności można oddać do punktu zakupu tego środka i sprzedawca ma obowiązek je odebrać a nawet pokwitować odbiór tych opakowań.

Postępowanie, zbieranie i przechowywanie olejów odpadowych.

Co zrobić ze zużytym olejem? To pytanie zadaje sobie wielu właścicieli ciągników i innych maszyn, w których co jakiś okres trzeba dokonać wymiany oleju. Wylać byle gdzie, utylizować we własnym gospodarstwie czy może spalić. Żadne z tych rozwiązań nie jest dobre. Pozbywanie się przetworzonych olejów poprzez wylewanie ich wprost do otoczenia pociąga za sobą ogromne zagrożenie dla środowiska. Wylany olej skaża glebę, przenika do wód gruntowych i poprzez cieki wodne trafia do zbiorników wodnych i rzek (1 kg zużytego oleju powoduje skażenie ok. 5 mln litrów wody). Rolnicy dość często wykorzystują przetworzone oleje do innych celów np. konserwacji maszyn i

drewna. Nie nadaje się on jednak do tego, bowiem stracił już swoje właściwości, a spływając z deszczem do gleby powoduje jej degradację. Przepracowanego oleju nie wolno również spalać, bo podczas tego procesu wydziela się bardzo duża ilość szkodliwych substancji (związków cynku, manganu, ołowiu, fosforu siarki oraz chloropochodne).

Co zatem zrobić z przepracowanym olejem? Posiadacz odpadów w postaci olejów odpadowych, powstałych w wyniku prowadzonej przez niego działalności rolniczej, jeśli nie jest w stanie we własnym zakresie wykonać regeneracji lub odzysku, powinien te odpady przekazać podmiotowi, gwarantującemu zgodnie z prawem ich zagospodarowanie. **Zakazuje się zrzutu przepracowanych olejów do wód lub do ziemi.** Do czasu przekazania zużytych olejów upoważnionemu podmiotowi należy je przechowywać w gospodarstwie w wyznaczonym miejscu w sposób bezpieczny dla środowiska (miejsce zadaszone, wyposażone w urządzenia lub środki do zbierania wycieków, na utwardzonej powierzchni). Olejów odpadowych nie wolno mieszać z innymi materiałami niebezpiecznymi. Należy je zbierać i magazynować selektywnie (każdy rodzaj oleju osobno) w opakowaniach wykonanych z materiałów trudno palnych, odpornych na działanie składników umieszczonych w nich odpadów, wyposażonych w szczelne zamknięcie zabezpieczające przed rozlaniem w czasie magazynowania i transportu. Na pojemnikach umieszcza się napis „**Olej odpadowy**”. Najłatwiejszym sposobem pozbycia się przepracowanego oleju jest zlecenie dokonania jego wymiany wyspecjalizowanym firmom (sprawdzić, czy podmiot, któremu zlecacie wymianę oleju ma pozwolenie prowadzenia działalności w zakresie gospodarki odpadami). Dodatkowa zaleta tego rozwiązania jest niewątpliwa oszczędność czasu, brak zbędnych resztek oleju po wymianie oraz brak zbędnych pustych opakowań.

Przechowywanie oleju napędowego, oleju opałowego i benzyny.

W obecnych czasach prawie w każdym gospodarstwie rolnik posiada ciągnik i samochód bądź też wykorzystuje olej opałowy do ogrzewania różnych pomieszczeń lub obiektów (przypominam, że nie wolno używać oleju opałowego do napędu ciągników). W większości przypadków, rolnicy ci posiadają w swoich gospodarstwach większą ilość tych substancji, a to z uwagi na to, że kupując większe ilości paliw zyskują upusty lub ze zwykłego wygodnictwa i tzw. „spokojnej głowy” w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba dolania paliwa do zbiornika.

W jaki sposób należy przechowywać wymienione paliwa? W przypadku dużych gospodarstw (posiadających własne stacje paliw) będą to zbiorniki zagłębione w ziemi i zabezpieczone przed przenikaniem do gruntu, w mniejszych gospodarstwach pojemniki umieszczone w miejscu zadaszonym, na utwardzonym, nieprzepuszczalnym podłożu. Miejsca takie należy oznakować

napisem „**Olej napędowy**, lub „**Olej opałowy**”. Magazyn paliw powinien być wyposażony w pompę do przepompowywania olejów do specjalnych pojemników przystosowanych i przeznaczonych wyłącznie do napełniania zbiorników ciągników i innych urządzeń (co zmniejsza ryzyko rozlewania paliwa) oraz środek do zbierania rozlanych olejów (np. torf, piasek, suche trociny).

Najczęściej spotykanymi zbiornikami na paliwa w gospodarstwach rolników są plastikowe zbiorniki o pojemności 1000 litrów tzw. Mausery. Chcę rolników uprzedzić, że o ile mogą przechowywać w nich paliwa w gospodarstwie, to nie wolno w nich go przewozić ponieważ zbiorniki te nie posiadają dopuszczenia do drogowego transportu materiałów niebezpiecznych (ADR) i podczas kontroli drogowej policja łatwo to wykryje.

Wymagania cross-compliance z zakresu ochrony środowiska obowiązujące od 1 stycznia 2009 dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne obejmują sposób przechowywania i magazynowania tych substancji. Inne wymagania polegające na obowiązku prowadzenia ewidencji zabiegów ochrony roślin, ukończeniu szkolenia przez osoby wykonujące zabiegi ochrony roślin oraz atestowaniu opryskiwaczy będą obowiązywać i podlegać kontroli od 2011 roku. Niemniej jednak takie obowiązki już dziś nakłada na rolników Ustawa o ochronie roślin i sankcje karne w postaci mandatów może na nich nakładać Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Jako doradca często bywam w gospodarstwach rolników na terenie całego województwa świętokrzyskiego i muszę stwierdzić, że widziałam już takie, które wiele lat temu (zanim weszliśmy do Unii) spełniały te wszystkie wymagania, o których dziś piszę. Można było w nich zobaczyć magazyny paliw czy środków ochrony roślin a w obejściach ład i porządek. Czasami bowiem wystarczy trochę dobrej woli, pomysłu oraz nawyku do odkładania „rzeczy” w miejsca do tego wyznaczone. Wtedy wszelkie kontrole, na które z uwagi wdrażania zasad wzajemnej zgodności powinien być przygotowany rolnik będą dla niego kończyć się pomyślnie.

Grażyna Bukowska